

**Τεοφανια β Αντιοхийской βερсии 2 Цар 22:5-16
литературные особенности
и признаки редакторской правки**

2 Sam 22:5-16 Codex Vaticanus	2 Sam 22:5-16 Lucianic
<p>⁵ ὅτι περιέσχον με συντριμμοὶ θανάτου χειμαρροὶ ἀνομίας ἐθάμβησάν με ⁶ ὠδῖνες θανάτου ἐκύκλωσάν με προέφθασάν με σκληρότητες θανάτου ⁷ ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐπικαλέσομαι κύριον καὶ πρὸς τὸν θεὸν μου βοήσομαι καὶ ἐπακούσεται ἐκ ναοῦ αὐτοῦ φωνῆς μου καὶ ἡ κραυγὴ μου ἐν τοῖς ὤσιν αὐτοῦ ⁸ καὶ ἐταράχθη καὶ ἐσείσθη ἡ γῆ καὶ τὰ θεμέλια τοῦ οὐρανοῦ συνεταράχθησαν καὶ ἐσπαράχθησαν ὅτι ἐθυμώθη κύριος αὐτοῖς ⁹ ἀνέβη καπνὸς ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ καὶ πῦρ ἐκ στόματος αὐτοῦ κατέδεται ἄνθρακες ἐξεκαύθησαν ἀπ' αὐτοῦ ¹⁰ καὶ ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη καὶ γνόφος ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ ¹¹ καὶ ἐπεκάθισεν ἐπὶ Χερουβὶν καὶ ἐπετάσθη καὶ ὤφθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμου ¹² καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφῆν αὐτοῦ κύκλω αὐτοῦ ἡ σκιανὴ αὐτοῦ σκότος ὕδατων ἐπάχυνεν ἐν νεφέλαις ἀέρος ¹³ ἀπὸ τοῦ φέγγους ἐναντίον αὐτοῦ ἐξεκαύθησαν ἄνθρακες πυρός ¹⁴ ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ κύριος καὶ ὁ ὑψιστος ἔδωκεν φωνὴν αὐτοῦ ¹⁵ καὶ ἀπέστειλεν βέλη καὶ ἐσκόρπισεν αὐτούς ἀστραπὴν καὶ ἐξέστησεν αὐτούς ¹⁶ καὶ ὤφθησαν ἀφέσεις θαλάσσης καὶ ἀπεκαλύφθη θεμέλια τῆς οἰκουμένης ἐν τῇ ἐπιτιμῆσει κυρίου ἀπὸ πνοῆς πνεύματος θυμοῦ αὐτοῦ</p>	<p>5 περιέσχον με συντριμμοὶ ὑδάτων, καὶ χειμαρροὶ βίαιοι περιέπνιζάν με· 6 σχοινία ἄδου ἐκύκλωσάν με, καὶ προέφθασάν με παγίδες θανάτου. 7 ἐν θλίψει μου ἐπεκαλεσάμην τὸν Κύριον, καὶ πρὸς τὸν Θεόν μου ἐβόησα· καὶ ἤκουσεν ἐκ ναοῦ αὐτοῦ ἁγίου φωνῆς μου, καὶ ἡ κραυγὴ μου ἐν τοῖς ὤσιν αὐτοῦ. 8 ἐπέβλεψεν, καὶ ἐσείσθη καὶ ἐταράχθη ἡ γῆ, καὶ τὰ θεμέλια τοῦ οὐρανοῦ συνεταράχθη καὶ ἐφώνησεν, ὅτι ἐθυμώθη αὐτοῖς Κύριος. 9 ἀνέβη καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατέφαγε γῆν, ἄνθρακες ἀνήφθησαν ἐξ αὐτοῦ. 10 καὶ ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη, καὶ γνόφος ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. 11 καὶ ἐπέβη ἐπὶ χερουβὶμ καὶ ἐπετάσθη καὶ ὤφθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων. 12 καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφῆν αὐτοῦ· κύκλω αὐτοῦ ἡ σκιανὴ αὐτοῦ, καὶ ἐφείσατο ὕδατων αὐτοῦ· νεφέλαι ἀέρος 13 ἐκ φέγγους· ἀπέναντι αὐτοῦ διήλθον χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός. 14 καὶ ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ Κύριος, καὶ ὁ ὑψιστος ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ. 15 ἀπέστειλε πετροβόλους καὶ διεσκόρπισεν αὐτούς, καὶ ἤστραψεν ἀστραπὴν ἐν χαλάζῃ καὶ ἐξήχησεν αὐτούς. 16 καὶ ἐφοβήθησαν ἀφέσεις θαλάσσης, καὶ ἀπεκαλύφθη τὰ θεμέλια τῆς οἰκουμένης ἀπὸ ἀπειλῆς τοῦ Κυρίου καὶ ἀπὸ πνεύματος ὀργῆς αὐτοῦ</p>

Translational Variants

Variant Type	Verse Number	Antiochian Text	Correspondence with other versions
Lexical Variants	5	περιέπνιζάν	
	9	ἀνήφθησαν	= Psa 17 LXX
	11	ἐπέβη	= Psa 17 LXX
	15	πετροβόλους	
	16	ἀπὸ ἀπειλῆς	
	16	ὀργῆς	= Psa 17 LXX
Different Exegesis			
	6	Σχοινία	= Aquila
Word Order			
	8	ἐσείσθη καὶ ἐταράχθη	
	8	αὐτοῖς Κύριος	
Stylistic / Grammatical			
	7	ἐν θλίψει μου	
	7	ἐπεκαλεσάμην	= Psa 17 LXX
	7	ἐβόησα	
	7	ἤκουσεν	= Psa 17 LXX
	8	συνεταράχθη	
	9	κατέφαγε	
	10	ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ	= Psa 17 LXX
	11	ἀνέμων	= Psa 17 LXX
15	διεσκόρπισεν		

Textual Variants

J.R. Busto Saiz, 'The Antiochene Text of 2 Samuel 22'. International Organization for Septuagint and Cognate Studies, Leonard J. Greenspoon, and Olivier Munnich, eds. *VIII Congress of the International Organization for Septuagint and Cognate Studies, Paris 1992. VIII Congress of the International Organization for Septuagint and Cognate Studies, Paris 1992*. Society of Biblical Literature Septuagint and Cognate Series, no. 41. Atlanta, Ga: Scholars Press, 1995, 131-143.

Schmittermayr, Georg. Psalm 18 und 2 Samuel 22: Studien zu einem Doppeltext. Probleme der Textkritik und übersetzung und das Psalterium Pianum. Kösel-Verlag, 1971, p. 34-35 n. 12.

Chisholm, Robert B. An Exegetical and Theological Study of Psalm 18, 2 Samuel 22. University Microfilms, 1986.

Variant Type	Verse Number	Antiochian Text	Correspondence with other versions
Plus	7	ἀγίου	= Psa 17 LXX
	12	αὐτοῦ	
Minus	4	Β ὅτι	= Psa 18 MT = Psa 17 LXX
	12	Β ἐν	= 2 Sam 22 MT (B = Psa 17 LXX = Psa 17 σ', α')
	12	Β ἐπάχυνεν	= 2 Sam 22 MT (double reading in B)
	16	Β πνοῆς	
Palaeographic Variant	5	ὕδάτων	
	6	Παγίδες ?	= 2 Sam 22 MT = Psa 18 MT = Psa 17 LXX
	9	ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ	= Psa 17 LXX
	12	ἐφείσατο	Closer to Psa 18 MT
	13	διήλθον	= Psa 18 MT = Psa 17 LXX
	13	χάλαζα καὶ	= Psa 18 MT = Psa 17 LXX
	15	ἐξήχησεν	= 2 Sam 22 MT Ketib (according to Tov)
	16	ἐφοβήθησαν	
Double Reading	15	ἦστραψεν ἀστραπήν ἐν χαλάζῃ	
Synonymous Reading	6	ἄδου	= 2 Sam 22 MT = Psa 18 MT = Psa 17 LXX

Пс 18:13 מִנְּגִמַּת יְהוָה עָבְרוּ עָבְרוּ בְּרִדְּךָ וְגַלְגַּלִּי שָׁא	2 Sam 22:13 מִנְּגִמַּת יְהוָה עָבְרוּ שָׁא־לִיָּא	Пс 17:13 ἀπὸ τῆς τηλαυγήσεως ἐνώπιον αὐτοῦ αἱ νεφέλαι διῆλθον χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός	Kaige 2 Sam 22:13 ἀπὸ τοῦ φέγγους ἐναντίον αὐτοῦ ἐξεκαύθησαν ἄνθρακες πυρός	Антиохийский 2 Sam 22:13 ἐκ φέγγους· ἀπέναντι αὐτοῦ διῆλθον χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός.
От сияния перед Ним облака Его прошли, град и искры огня	От сияния перед Ним загорелись искры огня			...от сияния. Перед Ним прошли град и искры огня

2 Sam 22 L	ὕδατων
Vorlage	ד'מ
2 Sam 22 MT	ת'מ
2 Sam 22 LXX	θανάτου
Ps 18 MT	ת'מ
Ps 17 LXX	θανάτου

Readings of unclear origin

Variant Type	Verse Number	Antiochian Text	Correspondence with other versions
	5	Βίαιοι	
	8	ἐφώνησεν	
	8	ἐπέβλεψεν	plus
	9	Γήν	plus

Klostermann, August. *Die Bücher Samuelis und der Könige*. C. H. Beck, 1887.

**⁵Denn^a es umwirbelten mich Wasserstrudel^o,
Tüfische^p Ströme umgrausten mich.
Stricke des Scheol umwanden mich^q,
Mich überholten Schlingen des Todes.**

McCarter, P. Kyle, Jr: II Samuel: A New Translation With Introduction, Notes, and Commentary. New Haven; London : Yale University Press, 2008, S. 452

⁸ He took notice, and the earth shuddered,
the foundations of the mountains trembled,
they groaned because he was angry.

Обе масоретские версии содержат много повторяющихся слов, спорных чтений и контаминаций, - считаются исследователями ошибками, которые появились в процессе трансмиссии.

Версия Пса 18

⁵אֶפְפוּנֵי חֲבַל־מָוֶת וְנַחֲלֵי בְלִיעַל יִבְעֲתוּנֵי: ⁶חֲבַלֵי שְׂאוֹל סִבְּבוּנֵי קִדְמוּנֵי מוֹקְשֵׁי מָוֶת:
⁷בְּצַר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהֵי אֲשֻׁנָּע יִשְׁמַע מֵהִיכָלוֹ קוֹלִי וְשׁוֹעֲתֵי לִפְנֵיהֶם תָּבוֹא בְּאָזְנוֹ:
⁸וְתִגְעַשׁ וְתִרְעַשׁ הָאָרֶץ וּמוֹסְדֵי הַרִים יִרְגְּזוּ וְיִתְגַעְשׁוּ כִּי־תִרְהָ לֹ: ⁹עֲלֶה עֲשׂוֹן בְּאֵפוֹ וְאֵשׁ־מִפִּי תֹאכַל גְּחֹלִים בְּעֵרוֹ מִמֶּנּוּ:
¹⁰וַיִּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו:
¹¹וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוֹב וַיִּעָף וַיִּדָּא עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ:
¹²וַיֵּשֶׁת הַשָּׁדָה סְבִיבוֹתָיו סִבְּתוֹ חֲשַׁכַת־מַיִם עָבִי שְׂתַקִּים:
¹³מִזְגָּה נִגְדָּו עָבִיו עֲבָרוּ בְּרֹד וְגַחֲלֵי־אֵשׁ:
¹⁴וַיִּרְעַם בְּשָׁמַיִם יְהוָה וַעֲלִיוֹן יָתוּ קוֹלוֹ בְּרֹד וְגַחֲלֵי־אֵשׁ:
¹⁵וַיִּשְׁלַח חֲצָיו וַיִּפְצַצֵם וַיִּבְרָקִים רַב וַיַּהֲמֵם:
¹⁶וַיִּרְאוּ אֶפְיָקֵי מַיִם וַיִּגְלוּ מוֹסְדוֹת תְּבַל מִצַּעֲרַתְךָ יְהוָה מִנַּשְׂמַת רֹחַ אֶפְדָּ:

Версия 2 Сам 22

⁵כִּי אֶפְפוּנֵי מִשְׁבַּר־מָוֶת נַחֲלֵי בְלִיעַל יִבְעֲתוּנֵי: ⁶חֲבַלֵי שְׂאוֹל סִבְּבוּנֵי קִדְמוּנֵי מוֹקְשֵׁי־מָוֶת:
⁷בְּצַר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהֵי אֶקְרָא וַיִּשְׁמַע מֵהִיכָלוֹ קוֹלִי וְשׁוֹעֲתֵי בְּאָזְנוֹ:
⁸(וְתִגְעַשׁ) [וְיִתְגַעְשׁ] וְתִרְעַשׁ הָאָרֶץ מוֹסְדוֹת הַשָּׁמַיִם יִרְגְּזוּ וְיִתְגַעְשׁוּ כִּי־תִרְהָ לֹ: ⁹עֲלֶה עֲשׂוֹן בְּאֵפוֹ וְאֵשׁ מִפִּי תֹאכַל גְּחֹלִים בְּעֵרוֹ מִמֶּנּוּ:
¹⁰וַיִּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו:
¹¹וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוֹב וַיִּעָף וַיִּרְא עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ:
¹²וַיֵּשֶׁת הַשָּׁדָה סְבִיבוֹתָיו סִבְּתוֹ חֲשַׁרַת־מַיִם עָבִי שְׂתַקִּים:
¹³מִזְגָּה נִגְדָּו בְּעֵרוֹ גַּחֲלֵי־אֵשׁ:

14 ירעם מִן־שָׁמַיִם יְהוָה וְעָלָיו יִתְּן קוֹלוֹ:
 15 וַיִּשְׁלַח חַצְצִים וַיִּפְיָצֵם בְּרֶקַע (וַיְהִמֵם) [וַיְהִם]:
 16 וַיִּרְאוּ אֲפָקֵי יָם יִגְלוּ מִסְדּוֹת תְּבֵל בְּגַעְרַת יְהוָה מִן־שָׁמַיִם רֹחַ אֲפֹ:

Cross, Frank Moore, and David Noel Freedman, "A Royal Song of Thanksgiving: II Samuel 22 = Psalm 18." *Journal of Biblical Literature* 72, no. 1 (1953): 15–3

When I was in trouble, I called "Yahweh!"	7	בצר לי אקרא יהוה	3
And unto my God I cried for help.		ואל אלהי אשועי	3
From his palace he heard my voice,		וַיִּשְׁמַע מִהַכְּלָהּ קוֹלִי	3
My cry {reached his ears. reached him. }		וַיִּשְׁמַע קוֹלִי {תבא באזנו} {לפנו תבא}	3
The earth did quake and shake,	8	וַיִּרְעַשׁ וַיִּרְעָשׁ וַיִּרְעָשׁ ארץ	3
The foundations of the hills shuddered.		מסדי הרם ירגזו	3
.....	 ¹⁸	

Литературные особенности по сравнению с масоретскими версиями

Устранение повторов и контаминаций

2 Sam 22:5-16 L

5 περιέσχον με συντριμμοὶ ὕδατων, καὶ χεῖμαρροι βίαιοι περιέπνιζάν με·
 6 σχοινία ἄδου ἐκύκλωσάν με, καὶ προέφθασάν με παγίδες θανάτου.

כִּי אֲפָקֵי מִן־שָׁמַיִם יְהוָה וְעָלָיו יִתְּן קוֹלוֹ: וַיִּשְׁלַח חַצְצִים וַיִּפְיָצֵם בְּרֶקַע וַיִּמְחֵם:

7 ἐν θλίψει μου ἐπεκαλεσάμην τὸν Κύριον, καὶ πρὸς τὸν Θεόν μου ἐβόησα·
 καὶ ἤκουσεν ἐκ ναοῦ αὐτοῦ ἁγίου φωνῆς μου, καὶ ἡ κραυγὴ μου ἐν τοῖς ὠσίν αὐτοῦ.

בְּצָרָלִי אֲקַרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהֵי אֲקַרָא וַיִּשְׁמַע מִהַכְּלָהּ קוֹלִי וַיִּשְׁלַח חַצְצִים וַיִּפְיָצֵם בְּרֶקַע:

8 ἐπέβλεψεν, καὶ ἐσείσθη καὶ ἐταράχθη ἡ γῆ,
 καὶ τὰ θεμέλια τοῦ οὐρανοῦ συνεταράχθη καὶ ἐφώνησεν, ὅτι ἐθυμώθη αὐτοῖς Κύριος.

וַיִּרְעַשׁ וַיִּרְעָשׁ וַיִּרְעָשׁ ארץ וַיִּגְלוּ מִסְדּוֹת תְּבֵל בְּגַעְרַת יְהוָה מִן־שָׁמַיִם רֹחַ אֲפֹ:

9 ανέβη καπνὸς ἐν ὄργῃ αὐτοῦ, καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατέφαγε γῆν, **ἄνθρακες**
ἀνήφθησαν ἐξ αὐτοῦ.

10 καὶ ἔκλινεν οὐρανούς καὶ κατέβη, καὶ γνόφος ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

11 καὶ ἐπέβη ἐπὶ χερουβὶμ καὶ ἐπετάσθη καὶ ὤφθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων.

12 καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφῆν αὐτοῦ· κύκλω αὐτοῦ ἡ σκηνή αὐτοῦ, **καὶ ἐφείσατο**
ὕδατων αὐτοῦ· νεφέλαι ἀέρος

MT Psa

:מִן־הַמַּיִם יִצְטַעַע בְּעָבִי מִיָּמִין כְּתֹשֶׁת יִתְפָּח וְיִבְרַח יְרֵחוֹ וְיִשְׁפֹּךְ תַּשְׁלֵי

13 ἐκ φέγγους ἀπέναντι αὐτοῦ **διήλθον γάλαζα** καὶ ἄνθρακες πυρός.

MT Sam

:שָׁלַח־לִּימָן בְּעָרֵב וְיָגֵן הַגַּיִם

MT Psa

:שָׁלַח־לִּימָן דָּרָב וְעָבִי כְּבָרָה וְיָגֵן הַגַּיִם¹³

14 καὶ ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ Κύριος, καὶ ὁ ὕψιστος ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ.

15 ἀπέστειλε πετροβόλους καὶ διεσκόρπισεν αὐτούς, καὶ **ἤστραψεν ἀστραπήν** ἐν χαλάζῃ καὶ ἐξήχησεν αὐτούς.

16 καὶ ἐφοβήθησαν ἀφέσεις θαλάσσης, καὶ ἀπεκαλύφθη τὰ θεμέλια τῆς οἰκουμένης ἀπὸ ἀπειλῆς τοῦ Κυρίου καὶ **ἀπὸ πνεύματος** ὀργῆς αὐτοῦ

¹⁶:וְיִרְאוּ אֲרָאָה וְיִפְּחוּ מִן־הַמַּיִם הַיָּם וְיִשְׁפֹּךְ הַיָּם מִן־הַמַּיִם הַיָּם וְיִשְׁפֹּךְ הַיָּם מִן־הַמַּיִם הַיָּם

Стих 5 תַּשְׁלֵי

L συντριμμοὶ ὑδάτων,

וְיִשְׁפֹּךְ הַיָּם

L χεῖμαρροι βίαιοι

Стих 12

מִן־הַמַּיִם

L καὶ ἐφείσατο ὑδάτων αὐτοῦ·

Все значимые чтения Антиохийской версии этого фрагмента находят параллели в Библии или в постбиблейских текстах

Вставки - аллюзии на другие теοφανιι

Стих 8

וּתְגַעַשׁ [וַיִּתְגַּעַשׁ] וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ

8 ἐπέβλεψεν, καὶ ἐσεισθη καὶ ἐταράχθη ἡ γῆ,

In the beginning of the verse 8 *L* adds a verb ἐπέβλεψεν “He looked.” God’s look is a remarkable motive in the Biblical theophanic descriptions. In Hab 3:6 it opens the depiction of the global cataclysm together with “God’s standing”:

עָמַד וַיִּמָּדַד אֶרֶץ רָאָה וַיִּתְרַגַּז גּוֹיִם וַיִּתְפַּצֵּץ הַרְרֵי-עֵד שָׁחַו גְּבָעוֹת עוֹלָם הִלִּיכוֹת עוֹלָם לִו:

Встал Он — и земля содрогнулась, взглянул — и народы затрепетали от ужаса.

Раскололись вековые скалы, древние горы с землей сровнялись. Пути Его — пути вечные!

In Psa 104:32 God’s glance causes an earthquake:

הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעַד יַגַּע בְּהָרִים וַיִּנְעָשׂוּ:

Тот, кто посмотрит на Землю и она задрожит, прикоснется к горам — задымятся.

Outside the Hebrew Canon, the motif occurs in Sir 16:19 and in 4 Esdras 13:3:

ἅμα τὰ ὄρη καὶ τὰ θεμέλια τῆς γῆς ἐν τῷ ἐπιβλέψαι εἰς αὐτὰ τρόμῳ συσσειόνται

אִף קָצְבֵי הָרִים וַיִּסּוּדֵי תְּבֵל בְּהִבִּיטוֹ אֶל־יְהוָה רָעַשׁ יְרֻעָשׂוּ:

“The very mountains and the foundations of the earth quiver and quake when he looks upon them”. (NRSV)

4 Esdras 13:3 Et vidi, et ecce convolabat ipse homo cum nubibus caeli. Et ubi vultum suum convertebat ut consideraret, tremebant omnia quae sub eo videbantur.

“As I kept looking the wind made something like the figure of a man come up out of the heart of the sea. And I saw that this man flew with the clouds of heaven; and wherever he turned his face to look, everything under his gaze trembled” (NRSV)

In Hebrew the idea is expressed by different verbs: רָאָה in Habakkuk and הִבִּיט in the Psalm and Sirach. In the LXX, in all three verses ἐπιβλέπω is used, which is the same verb as occurs in L in 2 Sam 22:8.

^{OPE} **Testament of Levi 3:9** Therefore, when the Lord will look upon us with care, we are all shaken; and the heavens, and the earth, and the abysses are shaken at the presence of His majesty.

^{OPG} **Testament of Levi 3:9** ὅταν οὖν ἐπιβλέψῃ κύριος ἐφ’ ἡμᾶς πάντες ἡμεῖς σαλευόμεθα· καὶ οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ καὶ αἱ ἄβυσσοι ἀπὸ προσώπου τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ σαλεύονται·

Стих 9

עָלָה עָשָׂן בְּאַפּוֹ וְאָשׁ מִפִּי תֹאכַל

9 καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατέφαγε γῆν

Втор 32:22 כִּי־אֵשׁ קָדְקְדָה בְּאַפִּי וַתִּיַקַּד עַד־שִׁשְׁוֹל תַּחֲתֵית וַתֹּאכַל אֶרֶץ יִבְלֶה וַתִּלְהַט מִזְגֵי הַרִים:
ὅτι πῦρ ἐκκέκαυται ἐκ τοῦ θυμοῦ μου καυθήσεται ἕως ἄδου κάτω καταφάγεται γῆν καὶ τὰ
γενήματα αὐτῆς φλέξει θεμέλια ὀρέων

Стих 5

כִּי אֶפְפוּנִי מִשְׁבְּרֵי־מָוֶת נִחְלִי בְלִיעַל יִבְעֻתּוּנִי

συντριμμοὶ ὑδάτων

Distress is depicted with watery images:

Jona 2:6 אֶפְפוּנִי מִיָּם עַד־נְפֹשׁ (Ps. 93:4) מִשְׁבְּרֵי־יָם ,

Jonah 2:6 WTT אֶפְפוּנִי מִיָּם עַד־נְפֹשׁ תְּהוֹם יִסְבְּבֵנִי רוּחַ תְּבוּשׁ לְרֹאשִׁי:
BGT **Jonah 2:6** περιεχύθη ὕδωρ μοι ἕως ψυχῆς ἄβυσσος ἐκύκλωσέν με ἐσχάτη ἔδω ἢ κεφαλή
μου εἰς σχισμὰς ὀρέων

Psalm 93:4 WTT מִקְלוֹתַי מִיָּם רַבִּים אֲדִירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אֲדִיר בְּמַרוֹם יְהוָה:
BGT **Psalm 92:4** ἀπὸ φωνῶν ὑδάτων πολλῶν θαυμαστοὶ οἱ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης
θαυμαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύριος

Exact parallel in 1QH^a XI:17, the text is full of allusions on Psa 18:5-6/2 Sam 22:5-6

משברי מים

χείμαρροι βίαιοι

I reconstruct עִזִּים עִזִּים here, as βίαιος is an equivalent of עִז in Exo 14:21 (additionally, עִז=βία in Ezek 44:18, Hebrew word means ‘sweat’, but a translator derived it from עִז).

The parallel, where this adjective is applied to water:

Neh 9:11 כְּמֹרְאָתָן בְּמַיִם עִזִּים

LXX ἐν ὕδατι σφοδρῶ

In Vetus Latina *in aquis fortibus* La¹²³ (Hanhart Esdras B’ 19:11 (p.205 in Goettingen edition)
The text is retelling of Exo 14-15. LXX unifies it with the parallel in Exo 15:10, where MT has בְּמַיִם אֲדִירִים .

Вторая параллель в Исaии, но греческий перевод отличается

Isaiah 43:16 WTT כֹּה אָמַר יְהוָה הַנּוֹתֵן בְּיָדוֹ הַיָּם וְיַבְמַיִם עִזִּים נְתִיבָה:
BGT **Isaiah 43:16** οὕτως λέγει κύριος ὁ διδούς ὄδον ἐν θαλάσσει καὶ ἐν ὕδατι ἰσχυρῶ τρίβον

Cf. also ποταμὸς βίαιος (Isa. 59:19)

Стих 9

עָלָה עֵשֶׁן בְּאַפּוֹ וְאַשׁ מִפְּיוֹ תִאֶכְלֶה

9 πῦρ ὑπὸ προσώπου

Параллели в Псалмах

אֲשׁ לִפְנֵי תִלְגָּה וְתִלְהֶט סָבִיב צָרְיוֹ: ^{WTT} Psalm 97:3

^{BGT} Psalm 96:3 πῦρ ἐναντίον αὐτοῦ προπορεύσεται καὶ φλογιεῖ κύκλω τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ

יָבֹא אֲלֵהֶינּוּ וְאַל־יִתְקַרֵּשׁ אֲשׁ לִפְנֵי תִאֶכְלֶה וְסָבִיבֵנוּ גִשְׁעָרָה מֵאֵד: ^{WTT} Psalm 50:3

^{BGT} Psalm 49:2 ἐκ Σιων ἡ εὐπρέπεια τῆς ὠραιότητος αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐμφανῶς ἦξει ³ ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ οὐ παρασιωπήσεται πῦρ ἐναντίον αὐτοῦ καυθήσεται καὶ κύκλω αὐτοῦ καταίγῃ σφόδρα

Стих 12

MT Sam

גִּישְׁתָּהּ שֶׁשָׁרָה סָבִיבֵתָיו סָפוֹת תְּשִׁרֵת־מַיִם עָבִי שְׂקָתָיִם:

MT Psa

גִּישְׁתָּהּ שֶׁשָׁרָה סָבִיבֵתָיו סָפוֹת תְּשִׁרֵת־מַיִם עָבִי שְׂקָתָיִם:

12 καὶ ἐφείσατο ὑδάτων αὐτοῦ· νεφέλαι ἀέρος

Другой образ: Бог хранит воду в облаках

ἐφείσατο = וַיַּחֲשֵׁב

Job 38:22-23

וַיִּשְׂאֵר שְׁכֵמֶתִי לַעֲתֹצָר לַיּוֹם קָרִיב וּמִלְחָמָה: ²³ וַיִּשְׂאֵר שְׁכֵמֶתִי לַעֲתֹצָר לַיּוֹם קָרִיב וּמִלְחָמָה: ²² וַיִּשְׂאֵר שְׁכֵמֶתִי לַעֲתֹצָר לַיּוֹם קָרִיב וּמִלְחָמָה: ²²

Входил ли ты в хранилища снега, видел ли хранилища града,
Который я запас на час беды, на день сражения и войны

Job 26:8 צָרָה־מַיִם בְּעַבְיָיו וְלֹא־נִבְקַע עָנָן מִתְּתָם:

Связывает\собирает воду в своих облаках, облако не прорвется под ними

LXX Psa 17:12 καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ κύκλω αὐτοῦ, ἡ σκηνὴ αὐτοῦ σκοτεινὸν ὕδωρ ἐν νεφέλαις ἀέρων

LXX B 2 Sam 22:12 καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ κύκλω αὐτοῦ ἡ σκηνὴ αὐτοῦ, σκότος ὑδάτων ἐπάχυνεν ἐν νεφέλαις ἀέρος

λαις ἀέρων. Ἄ. σκοτασμός ὑδάτων ἐν παχύτητι ῥοπῶν.
Σ. γνόφωσις ὑδάτων ἐν παχύτητι ἀέρος.²³

Different textual form (Cross) of “vulgar” text (Barthélemy)?

D. Barthélemy, Notes critiques sur quelques points d'histoire du texte. In *Études d'histoire du texte de l'Ancien Testament*. Ed. Dominique Barthélemy, 289-303. Fribourg, 1978

'the term *vulgar* must be applied to a text denigrated in favor of an official text, whether this be the Rabbinic Bible or Homeric texts, or else it comes to mean merely “non-traditional”, or even “unfamiliar”³².

La mise en garde de Cross est parfaitement fondée. Mais je continuerai
5 cependant à appeler ‘vulgarismes’ certaines des caractéristiques des textes que j'énumérais:

- 1 tendance à harmoniser les parallèles,
- 2 tendance à expliciter les expressions prégnantes,
- 3 remplacement des versets ruinés par des exégèses plus ou moins mi-
10 drashiques.

‘Vulgaire’ ne s'oppose pas seulement à ‘standard’. On peut aussi opposer ‘vulgaire’ à ‘soigné’³³. Il a toujours existé en effet des scribes scrupuleusement respectueux des particularités et même des tares de leur Vorlage et d'autres scribes se permettant de la ‘corriger’ en s'inspirant de textes
15 parallèles plus intelligibles, ou même par simple conjecture. Or un scribe conservateur est un bon scribe qui essaie de préserver le dépôt qu'il transmet, alors qu'un scribe innovateur qui croit devoir améliorer le dépôt qu'il transmet, est un mauvais scribe. On dira sans doute qu'un scribe peu soigneux qui pêche par haplographie ou dittographie est lui aussi
20 un mauvais scribe. Mais il est beaucoup moins redoutable pour la critique textuelle que le scribe innovateur.

Dans l'état actuel de mes études, je suis arrivé aux conclusions suivantes, que je qualifierai volontiers de ‘only programmatic’ et que je ne me permets de formuler ici que parce que je n'ai pas la patience d'attendre
25 indéfiniment la publication des fragments de 4QSam:

- 1 à haute époque la lignée archétypale de l'ensemble de la tradition textuelle de Samuel a subi un certain nombre de grosses corruptions textuelles de la part de scribes peu soigneux.
- 2 la branche textuelle proto-massorétique a subi ensuite plus de mutilations accidentelles que ses rivales et elle a subi en outre les retouches de scribes *théologiquement innovateurs*, mais elle a été transmise par des scribes *littérairement conservateurs*.
- 3 les branches textuelles non-massorétiques ont subi moins de mutilations accidentelles et moins de retouches théologiques, mais elles ont
35 été transmises par des scribes *littérairement innovateurs*.

Or je redoute beaucoup plus une tradition textuelle littérairement innovatrice qu'une tradition textuelle théologiquement innovatrice. Dans le second cas en effet on dispose de beaucoup plus d'indices ^{dans} le premier pour déceler l'innovation. J'aborderai donc le TM de Samuel avec une
40 confiance a priori en son *honnêteté littéraire*, bien que je sois conscient